

DÖRRAUTOMATIK– vilket ansvar har Du?

Kortfattad information till projektörer och installatörer

En dörrmiljö är idag ofta väldigt komplex då installationen skall uppfylla en mängd olika krav (brand, ljud, inbrottsskydd, tillgänglighet etc.). Är dörren dessutom utrustad med dörrautomatik räknas hela dörrmiljön som en maskin.

Vi inom SEM-Group vill bidra till ökad kunskap, förståelse och regelefterlevnad, bl.a. genom detta informationsblad.

I slutet hittar du hänvisningar till ytterligare information.

Några korta förklaringar

- En dörr som förses med motor klassas som en maskin och skall då uppfylla gemensamma EU-regler som Maskindirektivet när den tas i bruk. Maskindirektivet är införlivat i svensk lag genom AFS 2008:3. Observera att det är **hela** dörrmiljön som betraktas som en maskin, inte bara dörrblad och drivenhet, se vidare "Viktiga definitioner" längre ner.
- När man tillverkar en maskin, t.ex. genom att motorisera ett dörrblad, behöver man göra en s.k. riskbedömning. Den harmoniserade standarden SS-EN 16005:2012+AC:2015 behandlar till stora delar vad som krävs för att en dörr skall anses vara säker att användas för persontrafik. Vi rekommenderar dig att använda den, då är du på god väg till en tillräckligt hög säkerhetsnivå för att maskinen ("dörren") skall anses säker att användas.
- SS-EN 16005:2012+AC:2015 tar upp fyra olika risktyper: Slag, Krossning, Indragning och Skjuvning, samt hur man kan skydda sig mot dem. Här måste man observera att den faktiskt förordar att riskområden/-situationer i möjligaste mån i första hand skall konstrueras/byggas bort redan vid projektering. Det finns flera olika typer av skyddsanordningar som kan användas som skydd vid olika risktyper. Skyddsanordningarna kan exempelvis vara både i form av elektriska sensorer, mekaniska skydd och barriärer.
- Det är den som tillverkar och sätter maskinen i drift som blir "maskintillverkare" och har ansvaret för att maskinen/dörrmiljön uppfyller kraven och blir CE-märkt enligt maskindirektivet.

Detta behöver du därför tänka på som PROJEKTÖR eller INSTALLATÖR:

- Miljön där dörren installeras, t.ex. offentliga platser, arbetsplats etc.
- Alla väsentliga risker, riskfyllda situationer och riskfyllda händelser som kan beröra de maskindrivna dörrarna när de används på avsett sätt och under förhållanden med felaktig användning som rimligtvis kan förutses.
- Standarden SS-EN 16005 som ger vägledning och omfattar säkerhet vid användande av maskindrivna dörrar och specificerar krav rörande metoder för konstruktion och provning av inner- och ytterdörrar för persontrafik.

Som INSTALLATÖR behöver du dessutom tänka på:

- Att följa monteringsanvisningen från tillverkaren/leverantören av maskinen/drivsystemet och dörren. Görs avsteg måste kompletterande riskbedömning utföras och dokumenteras.
- Du som är maskintillverkare måste följa en viss procedur innan maskinen får tas i drift, t.ex. CE-märkning. Tillverkare av maskinen ska i första hand så långt det är möjligt undanröja riskerna eller minimera dessa. Tillverkaren ska också vidta nödvändiga skyddsåtgärder för sådana risker som inte kan undanröjas. Tillverkaren måste beakta hur maskinen ska användas och även förutse felaktig användning.

VIKTIGA DEFINITIONER I DETTA DOKUMENT

Projektör	Arkitekt, Byggherre, Entreprenör, Konstruktör, Konsult. Föreskriver maskindriven dörr eller delar av.
Installatör	Tillverkare av maskin enligt Maskindirektivet 2006/42/EG.
Maskin	Drivenhet + Dörr + Skyddsanordningar, d.v.s. hela dörrmiljön, även anslutande bygnadsdelar där dörrbladet rör sig, t.ex. karm, sidovägg etc. definieras enl. Maskindirektivet 2006/42/EG.
Delvis fullbordad maskin	I de fall där det saknas något för att det ska vara en fullbordad maskin så är det endast en delvis fullbordad maskin. En delvis fullbordad maskin behöver genomgå ytterligare anpassningar för att fungera på ett säkert sätt (se Maskindirektivet för en fullständig definition). En drivenhet i kartong är framtagen för att byggas in i en maskin och det deklarerar tillverkaren i en DoI - Declaration of Incorporation.
Maskindirektivet	Direktiv 2006/42/EG är införlivat i svensk lag i Arbetsmiljöverkets AFS 2008:3.
Tillverkare av maskin	Den som "sätter maskinen på EU's gemensamma marknad". I praktiken den som installerar och driftsätter. Detta gäller även om man ändrar i konstruktion eller ändrar i maskinens tänkta användningsområde. Tillverkaren av maskinen ska bl.a. genomföra riskbedömning, montera drivsystem på dörr och CE-märka maskinen för alla direktiv applicerbara för produkten. Se även CE-märkning.
CE-märkning	En CE-märkt maskin innebär att tillverkaren av maskinen intygar att maskinen uppfyller EU:s krav på miljö, hälsa och säkerhet. De CE-märkningar som finns på drivenheterna avser andra direktiv än Maskindirektivet, t.ex. Lågspänningsdirektivet (2014/35/EU), EMC-direktivet (2014/30/EU) och RoHS-direktivet (2011/65/EU). Dessa deklarerar av tillverkaren i en DoC – Declaration of Conformity.
Riskbedömning	Riskbedömningen ligger till grund för vilka säkerhetsåtgärder som krävs. Som hjälp för att göra en riskbedömning rekommenderar vi man använder standarden SS-EN 16005:2012+AC:2015.
AFS	Arbetsmiljöverkets författningssamling t.ex. AFS 2020:1, AFS 2008:3.

Ytterligare fördjupning

I detta kortfattade informationsblad finns tyvärr inte plats för någon mer detaljerad beskrivning av krav och tillvägagångssätt etc. SEM-group har för avsikt att även ta fram en mer fördjupad information om dörrautomatik och CE-märkning, mer information kommer när den är klar att presenteras. Observera att sådan information aldrig blir heltäckande, vi rekommenderar att läsa standarden SS-EN 16005:2012 + AC:2015 (se länkar nedan) men även att titta på annan information.

Vi rekommenderar nedan några användbara länkar: Ni är naturligtvis även välkomna att kontakta oss direkt.

Arbetsmiljöverket Maskindirektivet:

[Maskiner - Arbetsmiljöverket föreskrifter om maskiner samt allmänna råd om tillämpningen av föreskrifterna \(AFS 2008:3\)](#)

[Maskiner - Arbetsmiljöverket \(av.se\)](#)

[AFS 2020:1 Arbetsplatsens utformning \(av.se\)](#)

Standarden SS-EN 16005: 2012 Svenska:

[Standard - Maskindrivna dörrar - Säkerhet vid användande - Krav och provning SS-EN 16005:2012 - Svenska institutet för standarder, SIS](#)
Korrigerig [SS-EN 16005:2012/AC:2015](#)

Boverket:

[CE-märkning av motordrivna anordningar i bygnadsverk - PBL kunskapsbanken - Boverket](#)

Olika leverantörers Youtube-videoer:

B.E.A. – EN 16005 & säkerhetssensorer:

www.youtube.com/watch?v=CyEDaEXJFCY

Athmer – Fingerklämskydd anslagssida (s.k. "rullgardin"):

www.youtube.com/watch?v=auNujyLsbGk

Athmer – Fingerklämskydd gångjärnssida:

www.youtube.com/watch?v=Ximlxjp2Vkm

Vi som står bakom detta informationsblad är SEM-Group som är en intresseorganisation för olika tillverkare/aktörer inom säkerhetsbranschen, där dörrar ingår. Vi stöter dagligen på situationer där vi ser att det finns behov av ökad kunskap inom bl.a. CE-märkning och vi vill med detta informationsblad väcka frågan om vem som har ansvaret i vilken situation för att regelverken uppfylls. Ni hittar oss på nedanstående webbsidor:

ASSA ABLOY www.assaabloyopeningsolutions.se

CDVI www.cdvi.se

www.assaabloyentrance.se

TORMAX www.tormax.se

GEZE www.geze.se

dormakaba www.dormakaba.com

SEM-group www.semgroup.se

ASSA ABLOY

GEZE

TORMAX
AUTOMATIC

dormakaba

CDVI
Security to Access